

УДК 069.02:351.853](477)«2022/2025»

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-40>

Олег КЕРШИС

аспірант кафедри мистецтвознавчої експертизи, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, вул. Лаврська, 9, м. Київ, Україна, 01015

ORCID: 0009-0001-2991-3482

Бібліографічний опис статті: Кершис, О. (2025). Роль приватних інституцій України в збереженні та популяризації матеріальної культурної спадщини. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 301–310, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-40>

РОЛЬ ПРИВАТНИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ В ЗБЕРЕЖЕННІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Період 2022–2025 рр., як частина шляху на мапі історії щодо боротьби українців за своє вільне майбутнє, засвідчив згуртованість державних і міжнародних структур, ініціатив бізнес-сектору у збереженні й промоції матеріальної культурної спадщини – історичної, архітектурної, археологічної, музейно-бібліотечної, образотворчої, декоративної та ін. Наявні до війни й новостворені після 24 лютого 2022 року приватні інституції в ці часи відроджують традицію меценатства й благодійності, тим самим транслюючи в суспільство, що українська культура не тільки має позачасову актуальність, а й впливає на хід історії на національному й міжнародному рівні. Потреба в аналізі цього процесу обумовила **мету статті** – дослідити діяльність приватних культурно-мистецьких та бізнес-інституцій України щодо збереження й промоції матеріальної культурної спадщини після початку повномасштабної російсько-української війни. **Методологія.** У процесі роботи використано аналіз і синтез, завдяки чому досліджено місію й окремі напрямки функціонування й проєкти приватних закладів сфери культури, мистецтва й бізнесу. З цієї ж метою використано контент-аналіз. Методи систематизації матеріалів і логічного узагальнення сприяли осмисленню висновків дослідження. Міждисциплінарний підхід надав науковим пошукам відповідних масштабів, враховуючи діяльність приватних інституцій у такій сфері суспільної діяльності як збереження культурної спадщини. **Наукова новизна.** Цим дослідженням вперше в науковому дискурсі систематизовано реалізовані в період повномасштабного вторгнення найбільш знакові ініціативи таких приватних інституцій як Центр Української Культури та Мистецтва, «Dovgiy Family Office», Благодійний фонд «МХП – Громаді», Львівський Дім Мистецтв, Центр інтелектуального мистецтва «Меркурій», місією яких є підтримка національної матеріальної культурної спадщини. **Висновки.** На прикладі аналізу проєктів приватних інституцій України з підтримки діяльності закладів культури й мистецтва та відкриття нових арт-інституцій протягом 2022–2025 років показано, що ці кроки з підтримки мистецьких проєктів та започаткування роботи нових осередків культури й мистецтва є системними й орієнтовані на посилення стійкості української нації, є способом національної ідентифікації та інструментами розбудови новітнього артпростору.

Ключові слова: національна ідентифікація, виставка, артпроєкт, виставка.

Oleg KERSHYS

Postgraduate at the Department of Art Study Expertise, National Academy of Culture and Arts Management, 9 Lavrska Str., Kyiv, Ukraine, 01015

ORCID: 0009-0001-2991-3482

To cite this article: Kershys, O. (2025) Rol pryvatnykh instytutsii Ukrainy v zberezhenni ta populiaryzatsii materialnoi kulturnoi spadshchyny [The Role of Private Institutions in Ukraine in Preserving and Promoting Tangible Cultural Heritage]. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 301–310, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-40>

THE ROLE OF PRIVATE INSTITUTIONS IN UKRAINE IN PRESERVING AND PROMOTING TANGIBLE CULTURAL HERITAGE

The period of 2022–2025, as part of the historical trajectory of Ukrainian's struggle for their free future, demonstrated the cohesion of state and international structures, as well as initiatives of the business sector in the preservation and promotion of tangible cultural heritage – historical, architectural, archaeological, museum and library, fine art, decorative, and other forms. Private institutions that existed before the war and those newly established after February

24, 2022 are reviving the tradition of patronage and philanthropy, thereby conveying to society that Ukrainian culture not only possesses timeless relevance but also influences the course of history at the national and international levels. The need to analyze this process determined the **purpose of the article** – to examine the activities of private cultural, artistic, and business institutions of Ukraine focused on preserving and promoting tangible cultural heritage after the outbreak of the full-scale Russian-Ukrainian war. **Methodology.** The research employs analysis and synthesis, which made it possible to explore the mission, specific areas of operation, and projects of private institutions in the fields of culture, art, and business. Content analysis was also used for this purpose. Methods of systematizing materials and logical generalization facilitated the interpretation of research findings. An interdisciplinary approach provided the research with appropriate scope, taking into account the activities of private institutions within such a sphere of public engagement as cultural heritage preservation. **Scientific novelty.** This research systematically presents, for the first time in academic discourse, the most significant initiatives implemented during the period of full-scale invasion by such private institutions as the Center of Ukrainian Culture and Arts, Dovgiy Family Office, Charitable Foundation MHP-Gromadi, Lviv House of Arts, and Mercury Art Center, whose mission is to support national tangible cultural heritage. **Conclusions.** Based on the analysis of projects of private institutions in Ukraine that support cultural and artistic organizations and open new art institutions during 2022-2025, it is shown that these efforts to support artistic projects and launch new centers of culture and art are systematic and oriented towards strengthening the resilience of the Ukrainian nation, serving as a means of national identification and tools for developing a new art space.

Key words: national identification, exhibition, art project, exhibition.

Актуальність проблеми. Після 24 лютого 2022 року українці опинились в епіцентрі боротьби за життя нації, непорушність території, збереження матеріальних й духовних цінностей, сталий суспільний та економічний розвиток – тобто, те, що держава-агресор цілеспрямовано намагалась знищити протягом довгого періоду історії України. Стійкість через національну ідентифікацію стала ціллю на особистісному й суспільному рівнях: задля підтримки культури й мистецтва консолідувались інституції різних форм власності та напрямків діяльності, в усвідомленні того, що ці сфери мають вирішальний вплив у захисті України у цій війні.

Завдяки проектам, які ще до 2022 року заснували приватні інституції, й ініціативам нових інституцій, відлік діяльності яких охоплює період із 2022 по 2025 рік, галузь культури й мистецтва України стала менш вразливою до існування в часи війни. Підтримка приватними закладами цих галузей стала опорою для трансформаційних процесів та забезпечила ефективний розвиток на перетині міжнародних тенденцій і проявів національної ідентичності. Системний характер появи проектів й інших ініціатив приватного сектору та їхній суспільний резонанс сприймається українцями як унікальний процес творення новітнього середовища, де існує велика повага до надбань матеріальної культурної спадщини, що потребує осмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення трансформаційних процесів, які відбуваються в арт-просторі України в період

повномасштабної російсько-української війни, широко представлено в науковому дискурсі. Праці, наявні на момент здійснення дослідження та поява яких корелюється з зазначеним процесом (а отже, також охоплює період 2022–2025 рр.), згруповано в кілька напрямків, обумовлених акцентом проблематики, висвітленої в них. Перша група – праці, в яких розкрито загальні риси трансформації культурно-мистецького середовища України під впливом повномасштабного військового вторгнення, специфіки функціонування арт-ринку, осмислення стрімкого розвитку сучасного мистецтва як реакції на ці події та його роль як консолідаційного інструменту. Сучасний стан і напрямки розвитку культури й мистецтва в реаліях воєнного стану окреслили Н. Родінова, О. Федорків та Н. Макогончук (Родінова та ін., 2022). О. Овчарук акцентує на значенні культурі як простору збереження національної ідентичності й культурної пам'яті в умовах збройної агресії проти України, де через «... витвори матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, через глибинні символічні коди та знакові системи вона транслює духовні цінності українського народу, передає через покоління його світоглядні уявлення про найважливіші засади буття». А серед найбільш пріоритетних завдань сучасності автор визначає збереження матеріального й духовного культурного спадку українців (Овчарук, 2023: 128). В. Фесенко у статті «Арт-ринок як чинник формування мистецького середовища України: інституційні засади та перспективи розвитку» розглядає перспективи впливу приватного

сегмента арт-ринку України на культурне життя держави (Фесенко, 2024: 156). А. Кононенко крізь трагедію війни проти українського народу з метою розколу за національними й ідеологічними ознаками, розглядає сучасне мистецтво як специфічний засіб впливу на свідомість суспільства, який є дієвим чинником консолідації українців «навколо значущих для української держави цінностей і смислів». А культурно-мистецькі практики в цьому контексті є вагомим чинником консолідації українства (Кононенко, 2023: 39). Цьому ж аспекту присвячена стаття Т. Сергієнко і Ю. Куріса (Сергієнко &, Куріс: 2022: 120).

Другу групу досліджень склали матеріали, в яких викладено аналіз діяльності або окремих видів державних і приватних мистецьких інституцій, або опис функціонування в часи російсько-української війни одного з цих закладів. Із позиції законів арт-ринку особливості функціонування сучасних приватних мистецьких інституцій (музеїв, галерей, аукціонних будинків) описані Т. Міроновою. Авторка виділила транскордонність як вагому рису сучасного образотворчого мистецтва, яке за відсутності «критеріальних меж мистецького твору, географічних меж його поширення, меж між твором та глядачем...» позбувається автономності й переходить до категорії впливового учасника процесу соціокультурного діалогу (Міронова, 2022: 120). У своїх напрацюваннях щодо ролі художніх галерей у збереженні й популяризації українського мистецтва, Л. Зеленська вказує, що, попри надскладні умови, ці заклади як маркери демократичних і світоглядних трансформацій, намагаються дотримуватись балансу між комерційною вигодою й культурологічною складовою та «є активними учасниками знакових мистецьких подій, соціальних, некомерційних, благодійних проєктів, діють як культурні платформи просування та популяризації багатожанрового національного мистецтва, розвитку креативного ресурсу сучасних українських митців, здійснюють підтримку творчості знавих і молодих авторів» (Зеленська, 2023: 138).

До третьої групи належать дослідження, присвячені окремим проєктам мистецьких інституцій зі збереження та промоції матеріальної культурної спадщини українців. С. Долеско й В. Бойко здійснили аналіз концепції та напрямків діяльності створеного у 2022 році

Львівського Дому Мистецтв, описавши цю інституцію як символ стійкості українського артринку й маркером його готовності «до трансформацій нині та в найближчому майбутньому, коли престиж українського мистецтва є очевидним артдилерам та колекціонерам і за кордоном» (Долеско & Бойко, 2024: 117). М. Забродська здійснила аналіз пересувного виставкового проєкту, розробленого у 2022 році в приватному музейному закладі «Становлення української нації» для привернення уваги українських і зарубіжних відвідувачів до правдивої історії держави, спростування «фейків» та згуртування українців навколо свого минулого, формування міжнародного іміджу України (Забродська, 2024). В. Михайльчуком охарактеризовано один із проєктів, з якими Україна взяла участь у 60-й Венеційській бієнале (2024) – «З України: сміливі мрії», реалізований командою PinchukArtCentre (Михайчук, 2024).

Опрацювання наукових матеріалів про ці та інші аспекти культурно-мистецького життя українців у сучасний період дає підстави констатувати на цілковитій відсутності праць із систематизації й подальшого аналізу діяльності не однієї чи кількох, а більшої кількості приватних мистецьких інституцій, або ж проєктів у цій сфері, реалізованих меценатською та благодійною підтримкою приватних бізнес-структур. Адже такий контекст є більш об'єктивним – дозволяє комплексно оцінити ситуацію щодо підтримки сучасної матеріальної культурної спадщини.

Мета дослідження полягає в аналізі діяльності приватних культурно-мистецьких та бізнес-інституцій України щодо збереження й промоції матеріальної культурної спадщини після початку повномасштабної російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. В аналітичній доповіді Центру внутрішньополітичних досліджень при Національному інституті стратегічних досліджень, оприлюдненій у 2023 р., захист і збереження культурної спадщини України окреслене як один зі складників гарантії національної безпеки – культурна спадщина є вагомим елементом опору агресії ворога й притягнення його до відповідальності за знищення культурного надбання. У цьому контексті, матеріальні й нематеріальні культурні цінності «...є однією з ключових основ

дальшого процесу єднання, консолідації українського суспільства та формування спільної національної історичної пам'яті, зокрема щодо російсько-української війни» (Культурна спадщина..., 2023: 2).

Як показав аналіз подій в культурно-мистецькій сфері 2022–2025 рр., в умовах загрози національній ідентичності, роль провідних українських компаній з ініціативами благодійності й меценатства є винятково важливою: розуміючи значення культурного спадку в часи перевірки українців на стійкість, вітчизняний бізнес зайняв позиції лідера у підтримці ініціатив мистецьких інституцій. Вагомою є й частка власних ініціатив – від проведення окремих подій, до реалізації проєктів та відкриття приватних мистецьких інституцій. Ці та інші форми підтримки культури й мистецтва розглянуто нами як ефективний приклад посилення морального духу українців і суспільної єдності.

Слід наголосити, що опікування матеріальною культурною спадщиною до початку повномасштабного вторгнення – явище доволі поширене, має давню історію та засвідчує про таку рису менталітету, як повага до надбань минулого та про бажання вкладати кошти в розбудову гуманітарної сфери. Зокрема, на прикладі громадського життя Києва ХІХ – першої третини ХХ століття, бачимо підтримку родинами підприємців-меценатів (Терещенків, Ханенків та ін.) освіти, науки, медицини, музейної сфери як стратегічних напрямків розбудови майбутнього нації. Устої меценатства й благодійності, властиві українській нації, не були викорінені в свідомості українців протягом перебування в складі Радянського Союзу: 1991 рік став відліком соціально-економічних реформ, розвитку бізнесу і відродження традиції фінансової та іншої підтримки культурно-мистецьких ініціатив.

З 2005 року працює Центр Української Культури та Мистецтва, заснований родиною підприємців Долеско. Інституція є однією із найбільш дієвих в Україні платформ із комплексної меценатської підтримки класичного і новаторського образотворчого, декоративно-прикладного й інших мистецтв, культурних продуктів через проведення виставок, фестивалів, концертів, творчих зустрічей, презентацій, семінарів, конференцій, майстер-класів та ін. Аналіз проєктів засвідчив про наявність акценту на

підтримці традицій родинності та заохочення дітей-відвідувачів до розширення їхнього мистецького світогляду засобом безоплатної участі в проєктах. Правило безкоштовного входу до будинку Центру Української Культури та Мистецтва, запроваджене його генеральною директоркою Світланою Долеско (мисткинею, колекціонеркою, науковицею та дослідницею мистецтва) дозволило сотням тисяч відвідувачів перебувати в контексті найбільш актуальних подій артпростору Києва: з 2005 по 2022 рік. проведено понад 300 колективних виставкових проєктів, багато з яких стали вагомими кроками української культурної дипломатії (Історія, б.д.).

Після початку російсько-української війни, попри тимчасове зменшення обсягу проєктів, збережено традицію проведення персональних і колективних виставок творів живопису, графіки, фотографії й декоративно-прикладного мистецтва. Часто – у партнерстві з іншими організаціями. Наприклад, у 2023 та 2025 роках проведено дві колективних Всеукраїнських художніх виставки («З любов'ю до життя» та «Імпульс пензля») спільно з Громадською організацією «Барви життя». Серед інших подій цього часу – підтримка традицій матеріальної й нематеріальної культурної спадщини. Як-то, проведення в 2025 році презентації цінного для майстрів, етнографів, мистецтвознавців, колекціонерів, істориків альбому-каталогу «Вишиті сорочки Городенківського Покуття першої половини ХХ століття» за участю майстринь-носіюк традиції покутської вишивки з м. Городенка Івано-Франківської обл. Вперше оприлюднено 37 створених на межі ХІХ – початку ХХ століть старовинних вишитих чоловічих і жіночих вишитих сорочок зі збірки Городенківського міського краєзнавчого музею «Покуття», приватної колекції Галини Гафійчук та інших, менш численних і відомих зібрань (Презентація альбому..., 2025). Введення цього видання в широкий обіг за участю Центру Української Культури та Мистецтва стало новим етапом в осмисленні етнорегіональних традицій і новаторських інтерпретацій мистецтва вишивки, широко відомого в світі.

При розгляді проєктів, реалізованих приватними інституціями, виокремлено діяльність інвестиційної компанії «Dovgiy Family Office», заснованої родиною підприємців Довгих.

Векторами розвитку родинної справи цих видатних діячів бізнесу, науки й культури є збереження культурної спадщини та підтримка різних сфер суспільного життя, становлення держави й культурної дипломатії (Про родину Довгих, б.д.). 5 грудня 2023 року керуюча партнерка «Dovgiy Family Office» Оксана Гуляєва представила проєкт «Маленькі історії великого Києва», місією якого є формування усвідомленої любові до культурної та архітектурної спадщини Києва для того, щоб зберегти її для прийдешніх поколінь.

Презентація відбулась в межах проведення Міністерством культури та інформаційної політики України спільно з Всеукраїнською асоціацією охорони культурної спадщини, Міжнародною радою з охорони пам'яток та історичних місць ICOMOS Міжнародного форуму «Реставрація та відновлення культурної спадщини України після великої війни», під патронатом Міжнародного центру вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей (ICCROM), з метою розробки державою й громадськістю єдиної Стратегії відновлення культурного спадку. Під час заходу, спрямованого на матеріальну складову (відновлення пошкоджених або зруйнованих цінностей), проєктом «Маленькі історії великого Києва» засвідчено і важливість нематеріальної турботи про минувшину, як «нематеріальний метод захисту культурної спадщини» (Маленькі історії великого Києва, 2023).

Проєкт, який втілювався в життя одночасно з розвитком бізнес-проєктів з ревіталізації старих будівель Києва, реалізовано в формі радіо-опрограм на Радіо Relax та випусків подкастів тривалістю в середньому півтори хвилини з цінними даними про життя легендарних бізнесменів-меценатів, архітекторів і митців та їхній внесок в розвиток міста ХІХ століття – Бродських, Терещенків, Ханенків та ін. Авторка циклу історій проєкту «Маленькі історії великого Києва» Оксана Гуляєва описує його як такий, місія якого полягає в плеканні усвідомленої любові бізнесменів та всіх киян до міста. Адже ті, кому присвячені історії з циклу, створили Київ таким, яким він є в сучасний період: «Наша мета – захищати слухачів в Київ і таким чином поглиблювати бажання берегти та примножувати наше надбання для наступних поколінь... Це наш шлях до виваженого інвестування

в збереження історико-культурного надбання Києва, Ми переконані, що любов – є головним драйвером у цій справі» (Тупальська, 2023).

Кожна історія має акцент – розповідь про історичну будівлю, пов'язану з долею видатного киянина чи киянки (маєток Терещенків, будинок Сироткіна, «Ляльковий будиночок» Льва Бродського, маєток Маркуса Закса, замок «Річарда Левове серце», будинок Аршавського, Дім вдови та ін.). Всього в 90 випусках представлено дані про 71 досліджену пам'ятку Києва та 60 творців архітектурного й культурно-мистецького простору, без зосередження на складних датах: «За півтори хвилини ми розгортаємо «кіно» у вашій уяві про столицю України. Розповідаємо, якою ціною зводились найвизначніші будинки, ким і навіщо. Пригоди, озвучені в подкастах, сповнені любові, драм, поразок та перемог. Вони ставалися в стінах історичних будинків та на вулицях» (Маленькі історії великого Києва, 2025).

У жовтні 2023 року в Національному музеї народної архітектури та побуту України відбулось освячення пам'ятки архітектури ХVІІІ століття, створеної в стилі українського бароко за часів козацтва – Свято-Миколаївського храму (Рис. 1) з с. Городище Чернігівської обл. Пам'ятку, завдяки меценатській підтримці родини Довгих і компанії «Dovgiy Family Office», вдалося подарувати музею – перевезти на територію інституції й здійснити комплекс реставраційних робіт. Було відновлено й іконостас та частину фресок: ступінь автентичності храму досягає 80%. Після урочистого освячення на свято Покрови, ця пам'ятка архітектури стала першим гарнізонним храмом Православної церкви України. За словами Тараса Довгого, головного ініціатора цієї місії, «вперше в історії незалежної України створено військовий православний храм – храм українського війська Православної церкви України (Дерев'яний козацький храм у Пирогові..., 2023).

Власне, Національний музей народної архітектури та побуту України є тим осередком матеріальних і духовних надбань українців, в якому наразі розгортається й унікальний досвід співпраці музейної інституції з міжнародною компанією. У 2021 році між Міністерством культури та інформаційної політики України, Національним музеєм народної

Рис. 1. Свято-Миколаївський храм (1763) з с. Городище Чернігівської обл. до та після реставраційних робіт. Національний музей народної архітектури та побуту України, Київ

архітектури та побуту України й міжнародною компанією в сфері харчових та аграрних технологій МХП підписано меморандум про співпрацю для консолідації зусиль для відродження Національного музею народної архітектури та побуту України. Цим документом закріплено наміри й напрямки співпраці щодо розвитку інституції. Зокрема, покращення інфраструктурного тла, промоції, реалізації спільних програм щодо охорони культурної спадщини й збільшення кількості музейних локацій. Голова правління МХП Юрій Косюк, аргументуючи свою участь в розвитку музею, зазначив: «Я хочу жити в кращій країні і хочу, щоб мої діти та внуки теж жили в кращій країні. Для досягнення цього потрібно плідно працювати та прикладати свої особисті зусилля» (МКП та МХП..., 2021).

З'ясовано, що з моменту підписання Меморандуму, за допомогою партнерської підтримки Національного музею народної архітектури та побуту України, МХП та його стратегічний партнер Благодійний фонд «МХП – Громаді» ведуть плідну співпрацю. Зокрема, у 2023 році реконструйовано центральний вхід до інституції, з врахуванням ландшафтною специфікою музею і запитів відвідувачів. Із того часу вхідна група виконує роль і виставкового павільйону, де експонуються артефакти з музейних фондів. А за рік по тому, в Міжнародний день музеїв, 18 травня 2024 року відкрито відреставрований вітряк з с. Олександрівка Херсонської обл., зведеного в кінці XIX – на початку XX століття (Рис. 2). Юрій Мельник, голова Наглядової ради

Благодійного фонду «МХП – Громаді», з нагоди відкриття засвідчив важливість цього кроку для України: «Сьогодні наші військові виборують право українців на життя, на власні сенси, свободу і вибір. Культура є важливим фактором в цій боротьбі. Тому сьогодні відкривати цей млин ще символічніше. Цей вітряк – символ стійкості української культури, яка перемогла радянський період і переможе у війні з російською агресією» (У Музеї просто неба..., 2024).

У 2022 році у Львові розпочав роботу Львівський Дім Мистецтв (Home of Arts Lviv), заснований Василем Турецьким (архітектором та фахівцем з музейних експозицій) та Яремою Шпариком (економістом і доктором філософії з економіки). Основні напрямки роботи – забезпечення діалогу між митцями й колекціонерами

Рис. 2. Відновлений вітряк з с. Олександрівка Херсонської обл. Кінець XIX – початок XX століття. Національний музей народної архітектури та побуту України, Київ

через поєднання класики й сучасності для формування культури свідомого колекціонування (переважно, творів живопису як матеріальних культурних цінностей), проведення виставок та аукціонів (Львівський Дім Мистецтв, б.д.). Зокрема, в період 2023–2024 років відбулись 4 благодійних аукціонів на підтримку ЗСУ (Долеско & Бойко, 2024).

У 2024 році запрацював Центр інтелектуального мистецтва «Меркурій» (нині Mercury Art Center) та перший на території Західної України «Аукціонний дім Меркурій». Створений на кошти локального бізнесу задля популяризації образотворчого мистецтва ХХ – початку ХХІ століття й формування на українському артринку нових підходів до колекціонування, Mercury Art Center зосереджується на виставкових проєктах, аукціонах, презентаціях. У колекції інституції – понад 6 тис. творів мистецтва України ХХ – початку ХХІ століття авторства Олександра Богомазова, Давида Бурлюка, Олексі Новаківського, Марії Примаченко та ін. (Центр інтелектуального мистецтва Меркурій, б.д.).

За рік по тому, у Львові у 2025 році Зіновієм Козицьким, підприємцем у галузі енергетики й фундатором «Благодійного фонду Козицького» засновано безбар'єрний мистецький простір ZENYK ART GALLERY (ZAG). Разом з роботою над створенням цієї інституції, організовано й мистецький виставковий проєкт «Ми і світ», який з початком повномасштабної війни представляє Україну в світі як прояв культурної дипломатії. ZENYK ART GALLERY є простором для міжкультурного діалогу, налагодження розуміння між різними поколіннями й спільнотами через інтерактивні й художні виставки й перформанси, «підкреслюючи цінність людяності у мистецтві» [Чому ZAG GALLERY?...]. Описуючи місію інституції, кураторка мистецького простору ZENYK ART GALLERY, Христина Береговська наголосила на талановитості української нації та права кожного українця на числа таких інституцій.

те, щоб демонструвати свою творчість в Україні й за кордоном та показувати світовій спільноті «...справжню силу, унікальність та глибину української культури» (Чому ZAG GALLERY?, б.д.).

Отже, попри економічні труднощі, спричинені війною, спостерігається активний розвиток приватних мистецьких інституцій. Відкриття нових арт-центрів, галерей і аукціонних домів підкреслює посилення ролі бізнесу у підтримці культури, сприяє формуванню сучасного артринку та міжнародній промоції українського мистецтва.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Повномасштабна війна в Україні стала випробуванням на стійкість для нації, її культури й мистецтва – на тлі загроз для матеріальної культурної спадщини, приватні інституції (компанії, благодійні фонди та арт-центри) налагодили стратегічне партнерство з державою, митцями, громадськими діячами й міжнародними інституціями різних форм власності щодо збереження культурних цінностей. У контексті проблематики дослідження – це підтримка музеїв, окремих архітектурних об'єктів, надбань класичного та сучасного образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва.

Організаційна, виставкова, фінансова, промоційна, правова та інші види підтримки, як показав аналіз механізмів діяльності Центру Української Культури та Мистецтва, «Dovgiy Family Office», Благодійного фонду «МХП – Громаді», Львівського Дому Мистецтв, Центру інтелектуального мистецтва «Меркурій», стала внеском у захист матеріальних культурних надбань українців. Водночас, і свідченням активізації тенденції довгострокової консолідації бізнесу та культури й мистецтва, задля повенної відбудови й розвитку галузі. До перспектив подальших досліджень належить вивчення більшої кількості форм проявів підтримки згаданими інституціями матеріальної культурної спадщини та розширення в межах дослідження

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дерев'яний козацький храм у Пирогові став першим гарнізонним храмом ЗСУ. *Forbes Ukraine*. URL: <https://forbes.ua/news/derevyaniy-kozatskiy-khram-u-pirogovi-stav-pershim-garnizonnim-khramom-zsu-04102023-16423> (дата звернення: 23.11.2025).
2. Долеско С., Бойко В. Український артринок в умовах російсько-української війни: Львівський Дім Мистецтв. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2024. № 80, Том 1. С. 112–118. DOI: 10.24919/2308-4863/80-1-15
3. Забродська М. А. Особливості організації креативного простору міжнародної пересувної виставки від

музею «Становлення української нації» «Україна. Становлення державності». *Культура і мистецтво* : сучасний науковий вимір : матер. VIII Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран. (Київ, 07 листопада 2024 р.). Київ : НАКККіМ, 2024. С. 46–48.

4. Зеленська Л. М. Художні галереї та їх роль у збереженні і популяризації українського мистецтва. *Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. С. 137–138.

5. Історія. *Центр Української Культури та Мистецтва*. URL: <https://www.dolesko.com/-Istoriiya-.html> (дата звернення: 22.11.2025).

6. Кононенко А. Українське культуротворення як чинник консолідації українства в умовах російської агресії. *Українознавчий альманах*, 2023. Том 33. С. 34–40. DOI: 10.17721/2520-2626/2023.33.5

7. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін. / за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 58 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>

8. Львівський Дім Мистецтв. *Офіційний сайт*. URL: <https://homeofarts.com.ua/> (дата звернення: 24.11.2025).

9. «Маленькі історії великого Києва». *Dovgiy Family Office. YouTube*. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLI6iXHLfTNIvkd00_bqjCIViMhuLbFuBf (дата звернення: 22.11.2025).

10. Маленькі історії великого Києва, або Любов бізнесменів. *Інший Київ*. URL: <https://inkyiv.com.ua/2023/12/malenki-istorii-velikogo-kiieva-abo-l/> (дата звернення: 22.11.2025).

11. Міронова Т. Функціонери сучасного українського арт-ринку: діяльність приватного арт-сегмента. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрям Культурологія*, 2022. № 43. С. 116–121. DOI: 10.35619/ucrmk.vi43.594

12. Михальчук В. Консолідація українських та зарубіжних художників у проєкті «3 України: сміливі мрії» під час 60-ї Венеційської бієнале. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 80, Том 1. С. 146–151. DOI: 10.24919/2308-4863/80-1-21

13. МКІП та МХП спільно відроджуватимуть музей «Пирогово». *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mkip-ta-mhp-spilno-vidrodzhuvatimut-muzej-pirogovo> (дата звернення: 23.11.2025).

14. Овчарук О. В. Культурні інституції в збереженні та трансляції культурної пам'яті. *Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукр.наук.-практ. конф. (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. С. 128–129.

15. Презентація альбому «Вишиті сорочки Городенківського Покуття». *Центр Української Культури та Мистецтва*. URL: <https://www.dolesko.com/prezentaciya-al-bomu-Vishitii-sorochki-Gorodenkiivs-kogo-Pokuttya.html> (дата звернення: 22.11.2025).

16. Про Родину Довгих. *Dovgiy Family Office*. URL: <https://dfo.com.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%83-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%B8%D1%85/> (дата звернення: 23.11.2025).

17. Родінова Н. Л., Федорків О. П., Макогончук Н. В. Сучасне становище та напрями розвитку культури і мистецтва України (реалії воєнного стану). *Культурологічний альманах*, 2022. № 4, С. 226–233. DOI:10.31392/cult.alm.2022.4.28

18. Сергієнко Т., Куріс Ю. Консолідація українського суспільства в умовах військової агресії Російської федерації проти України. *Humanities Studies*, 2022. Вип. 11 (88). С. 79–86. DOI: 10.26661/hst-2022-11-88-08

19. Тупальська О. Цикл «Маленьких історій великого Києва» та створення стратегії відновлення культурної спадщини – у столиці відбувся форум відбудови після війни. *Big Kyiv*. URL: <https://bigkyiv.com.ua/cykl-malenkyh-istorij-velukogo-kyieva-ta-strategiya-vidnovlennya-kulturnoyi-spadshhnyu-u-stolyczi-vidbuvsya-forum-vidbudovy-pislya-vijny/> (дата звернення: 21.11.2025).

20. У Музеї просто неба відновили унікальний 100-річний вітряк з Херсонщини. *Благодійний фонд «МХМ – Громаді»*. URL: <https://mhpgromadi.org.ua/blog/u-muzei-prosto-neba-vidnovyly-unikalnyi-100-richnyi-vitriak-z-khersonshchynu/> (дата звернення: 23.11.2025).

21. Фесенко В. Арт-ринок як чинник формування мистецького середовища України: інституційні засади та перспективи розвитку. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2024. № 3. С. 156–160. DOI: 10.32461/2226-3209.3.2024.313298

22. Центр інтелектуального мистецтва Меркурій. *Офіційний сайт*. URL: <https://ciamercury.com/> (дата звернення: 24.11.2025).

23. Чому ZAG GALLERY? *ZAG*. URL: <https://zag.com.ua/about> (дата звернення: 24.11.2025).

REFERENCES:

1. Dereviani kozatskyi khram u Pyrohovi stav pershym harnizonnym khramom ZSU [The wooden Cossack church in Pirogovo became the first garrison church of the Armed Forces of Ukraine] (2023). Forbes Ukraine. Retrieved from <https://forbes>.

- ua/news/derevyaniy-kozatskiy-khram-u-pirogovi-stav-pershim-garnizonnim-khramom-zsu-04102023-16423 [in Ukrainian].
2. Dolesko, S., Boiko, V. (2024). Ukrainyski artrynok v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: Lvivskiy Dim Mystetstv [Ukrainian Art Market in the context of the russian-Ukrainian war: Lviv House of Arts]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 80(1), 112–118. DOI: 10.24919/2308-4863/80-1-15 [in Ukrainian].
 3. Zabrodska, M. A. (2024). Osoblyvosti orhanizatsii kreatyvnoho prostoru mizhnarodnoi peresuvnoi vystavky vid muzeiu «Stanovlennia ukrainskoi natsii» «Ukraina. Stanovlennia derzhavnosti» [Features of the organization of the creative space of the international traveling exhibition from the museum «The Formation of the Ukrainian Nation» «Ukraine. The Formation of Statehood»]. Kultura i mystetstvo: suchasnyi naukovyi vymir : mater. VIII Vseukr. nauk. konf. molod. vch., asp. ta mahistran. (Kyiv, 07 lystopada 2024 r.). Kyiv : NAKKKiM, 46–48. [in Ukrainian].
 4. Zelenska, L. M. (2023). Khudozhni halerei ta yikh rol u zberezheni i populiaryzatsii ukrainskoho mystetstva [Art galleries and their role in the preservation and popularization of Ukrainian art]. Novitni doslidzhennia kultury i mystetstva: poshuky, problemy, perspektyvy : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 18 travnia 2023 r.). Kyiv : NAKKKiM, 137–138. [in Ukrainian].
 5. Istorii [History] (n.d.). Tsentr Ukrainkoi Kultury ta Mystetstva. Retrieved from <https://www.dolesko.com/-Iistoriia-.html> [in Ukrainian].
 6. Kononenko, A. (2023). Ukrainske kulturotvorennia yak chynnyk konsolidatsii ukrainstva v umovakh rosiiskoi ahresii [Ukrainian culturecreation as a factor of the consolidation of Ukraine in the conditions of russian aggression]. Ukrainoznavchyi almanakh, 33, 34–40. DOI: 10.17721/2520-2626/2023.33.5 [in Ukrainian].
 7. Kulturna spadshchyna ta natsionalna bezpeka [] (2023) : analit. dop. / V. Potapenko, Yu. Tyshchenko, Yu. Kaplan ta in. / za red. V. Potapenka. Kyiv : NISD, 58. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08> [in Ukrainian].
 8. Lvivskiy Dim Mystetstv [Lviv House of Arts] (n.d.). Ofitsiinyi sait. Retrieved from <https://homeofarts.com.ua/> [in Ukrainian].
 9. Malenki istorii velykoho Kyieva [Little stories of great Kyiv] (2025). Dovgiy Family Office. YouTube. Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLI6iXHLFtNIvkd00_bqjCIViMhuLbFuBf [in Ukrainian].
 10. Malenki istorii velykoho Kyieva, abo Liubov biznesmeniv [Little Stories of Great Kyiv, or the Love of Businessmen] (2023). Inshyi Kyiv. Retrieved from <https://inkyiv.com.ua/2023/12/malenki-istorii-velikogo-kiieva-abo-l/> [in Ukrainian].
 11. Mironova, T. (2022). Funktsionery suchasnoho ukrainskoho art-rynku: diialnist pryvatnoho art-sehmenta [Functionaries of Contemporary Ukrainian Art Market, the private art segment]. Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. Napriam Kulturolohiia, 2022. № 43. S. 116–121. DOI: 10.35619/ucpmk.vi43.594 [in Ukrainian].
 12. Mykhalchuk, V. (2024). Konsolidatsiia ukrainskykh ta zarubizhnykh khudozhnykiv u proiekti «Z Ukrainy: smilyvi mriiaty» pid chas 60-yi Venetsiiskoi biennale [Consolidation of Ukrainian and foreign artists in the project “From Ukraine: brave to dream” during the 60th Venice Biennale]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 80(1), 146–151. DOI: 10.24919/2308-4863/80-1-21 [in Ukrainian].
 13. MKIP ta MKhP spilno vidrodzhuvatymut muzei «Pyrohovo» [MKIP and MHP will jointly revive the Pirogovo Museum] (2021). Uriadovyi portal. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/mkip-ta-mhp-spilno-vidrodzhuvatymut-muzej-pirogovo> [in Ukrainian].
 14. Ovcharuk, O. V. (2023). Kulturni instytuttsii v zberezheni ta transliatsii kulturnoi pamiaty [Cultural institutions in the preservation and transmission of cultural memory]. Novitni doslidzhennia kultury i mystetstva: poshuky, problemy, perspektyvy : materialy Vseukr.nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 18 travnia 2023 r.). Kyiv : NAKKKiM, 128–129. [in Ukrainian].
 15. Prezentatsiia albomu «Vyshyti sorochky Horodenkivskoho Pokuttia» [Presentation of the album «Embroidered Shirts of Horodenkivsky Pokuttia»] (2025). Tsentr Ukrainkoi Kultury ta Mystetstva. Retrieved from <https://www.dolesko.com/prezentaciia-al-bomu-Vishitii-sorochki-Gorodenkiivs-kogo-Pokuttia.html> [in Ukrainian].
 16. Pro Rodynu Dovhykh [About the Dovgy Family] (n.d.). Dovgiy Family Office. Retrieved from <https://dfo.com.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%83-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%B8%D1%85/> [in Ukrainian].
 17. Rodinova, N. L., Fedorkiv O. P., Makohonchuk N. V. (2022). Suchasne stanovyshche ta napriamy rozvytku kultury i mystetstva Ukrainy (realii voiennoho stanu) [Current state and directions of development of Culture and Art of Ukraine (realities of martial law)]. Kulturolohichniy almanakh, 4, 226–233. DOI:10.31392/cult.alm.2022.4.28 [in Ukrainian].
 18. Serhienko, T., Kuris Yu. (2022). Konsolidatsiia ukrainskoho suspilstva v umovakh viiskovoi ahresii Rosiiskoi federatsii proty Ukrainy [Consolidation of Ukrainian society in the conditions of the military aggression of the russian federation against Ukraine]. Humanities Studies, 11(88), 79–86. DOI: 10.26661/hst-2022-11-88-08 [in Ukrainian].
 19. Tupalska, O. (2023). Tsykl «Malenkykh istorii velykoho Kyieva» ta stvorennia stratehii vidnovlennia kulturnoi spadshchyny – u stolytsi vidbuvsia forum vidbudovy pislia viiny [The cycle of «Little Stories of Greater Kyiv» and the creation of a strategy for the restoration of cultural heritage – a forum on post-war reconstruction was held in the capital]. Big Kyiv. Retrieved from <https://bigkyiv.com.ua/czykl-malenkykh-istorij-velykogo-kyieva-ta-strategiya-vidnovlenn->

ya-kulturnoyi-spadshhyny-u-stolytzi-vidbuvsya-forum-vidbudovy-pislya-vijny/ [in Ukrainian].

20. U Muzei prosto neba vidnovyly unikalnyi 100-richnyi vitriak z Khersonshchyny [A unique 100-year-old windmill from the Kherson region was restored at the Open-Air Museum] (2024). Blahodiinyi fond «MKhM – Hromadi». Retrieved from <https://mhpgromadi.org.ua/blog/u-muzei-prosto-neba-vidnovyly-unikalnyi-100-richnyi-vitriak-z-khersonshchyny/> [in Ukrainian].

21. Fesenko, V. (2024). Art-rynok yak chynnyk formuvannia mystetskoho seredovysheha Ukrainy: instytutsiini zasady ta perspektyvy rozvytku [Art Market as a Factor in Shaping the Artistic Environment of Ukraine: Institutional Foundations and Development Prospects]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, 3, 156–160. DOI: 10.32461/2226-3209.3.2024.313298 [in Ukrainian].

22. Tsentri intelektualnoho mystetstva Merkurii [Mercury Intellectual Art Center] (n.d.). Ofitsiinyi sait. Retrieved from <https://ciamercury.com/> [in Ukrainian].

23. Chomu ZAG GALLERY? [Why ZAG GALLERY?] (n.d.). ZAG. Retrieved from <https://zag.com.ua/about> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 04.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025